

A Divatos Steinmetz Bella, Az Akkori Almásiné

A román ortodox katedrális előtt állok. Volt egy középfülgyulladásom, és azt mondta az orvos, hogy védjem a fülemet a hidegtől. És jött a tél, és én fogtam egy gyermeksapkát, s a fejemre húztam. Utána egy csomó nő kezdte hordani, mert azt mondta: 'Hát, ha doktor Almásiné ezt hordja, biztosan ez a divat!' S én röhögtem magamban, mert én ezt azért vettem fel, hogy védjen. És nekem az is jól állt. Itt is bundában vagyok. Ez egy szirckin [Szilszkin, vagyis fiatal medvefókák kikészített bőre. -- A szerk.] bunda. Az is egy állat, az mindjárt a perzsa után jön. Itt volt egy jó

szűcs, egy magyar ember, Csiszár Árpád, és az minden ősszel Lipcsében volt prémkiállításon, ahova Európa minden részéről jöttek a szűcsök. És ott vette meg a nemes állatokat, szóval a szőrméket. Ő nem dolgozott például juhbőrökkel, kimondottan csak nemesprémekkel, bundával. Csinált rövid bundát, hosszú bundát, kucsmát. Gyönyörűen dolgozott. Ha visszagondolok, elég színes volt az életem 1940 előtt. Éltem, ahogy egy fiatalnak élni kell. Rendes házasságot éltem, táncoltam, mert szerettem, sportoltam, mert szerettem. Háziasszony voltam, nem szerettem, de csináltam. Cseléddel. Otthon anyukámnál volt már három éve főzőlány Viki, Viktória, és ideküldte. Mindig mondta: 'Meglátod, hogy a férjed haza fog küldeni, elválík tőled, mert nem tudsz egy köménymaglevest megfőzni.' Nálam volt Viki több mint két évig. De minden reggel, nyáron, hat órákor a piacon voltam. Szerettem frisseket válogatni, a legszebbet vettem mindig. Eltenni, megenni? Ott néztem, kicsit olcsóbb is legyen, mert nem jött nekem olyan könnyen a pénz. De anyuka azt mondta: 'Amit elteszel, az mindig a legszebb legyen. Maradjon meg.' Akkor divat volt [a befőzés], volt száz üveg. Ő, hát még ezelőtt tíz évvel is száz üveg volt nekem eltéve a spájzomba: kompót, lekvár. Most van fagyasztó, zöldségcsomag van eltéve, vinettám [padlizsán], gombám, sóska van eltéve. Akkor üvegbe, amit lehetett, dunsztolva, ugyanezeket. Disznózsír az én házamban volt egy-egy kicsi, mert szerettem a disznózsíros kenyeret, de arra vigyáztam, hogy ne vegyüljön [a libazsírral], mert apámék ettek nálam, anyósomék ettek nálam -- úgyhogy én arra nagyon vigyáztam. Ők kóserek voltak, de apám sem evett volna nálam, ha tudja. Úgy csinálta, hogy ő kint megette [a tréflit], hogy ne tudjunk róla. Dolgozni dolgozott szombaton, de ezt mi úgy vettük, hogy muszáj megélnünk valamiből. Sokszor hazavittünk egy kicsi sonkát, de volt egy pléhtányérunk, s félig papíron, félig pléhtányérban, a konyhában ettük, amit sose csináltunk különben. Sokáig nem is tudta a férjem, hogy disznózsíros kenyeret eszem. Húsvét előtt a kenyérmorzsákat én nem szedtem össze a házból [lásd: homecolás], én sose csináltam [külön] húsvétot [Pészah]. Húsvéton mindig anyukáéknál voltunk, amíg éltek a szüleim, illetve apám. Miután már édesapám meghalt, nem volt, ki tartsa azt a ceremóniát. Itt [Marosvásárhelyen], a Főtéren volt egy Zsidó Klub, az csinált húsvétot nyolc napig, és mi nyolc napig ott ebédeltünk. Fenn az emeleten meg volt terítve az asztal, volt, aki elmondta a mesét [Azaz felolvasta a Hagadát szedereste. -- A szerk.], úgy szimbólumnak. Ott már nem volt afikómen-ellopás, azt csak a családnál lehet eldugni. A fiúknak volt szervezete, a lányoknak nem. Én nem voltam WIZO-tag lánykoromban, csak asszonykoromban. Összegyűltünk olyan formában, hogy csináltunk kártyadélutánokat. Úgy látszik, hogy mi nem szerettük a sok dumát. Mi dumáltunk egy fél órát, kész, elég. A kártya, úgy látszik, jobban lekötött, s inkább vonzotta az embereket. Én már háború előtt is kártyás voltam. Persze nem milliókban, hanem a zsebemnek megfelelően. És voltak WIZO-estek, amik a WIZO javára mentek, tehát amit nyertem, azt a WIZO-nak adtam oda. Akinek megfelelő lakása és pénze volt, egy évben négyszer rendezett ilyen partit. Nekem öt szobám volt, és az ebédlőm nagy volt, úgyhogy én meg tudtam csinálni. Az ebédlőt s a hallt, ha kinyitottam, az akkora volt, mint egy terem. Én is csináltam vagy négy partit, a barátnőm is csinált. Az azt jelentette, hogy négyszer négy, tizenhat ember [volt meghíva]. Azt elláttam aprósüteménnyel, kávéval -- nem tudom, hogy kávé volt-e vagy tea --, szóval valami szerény dolog, nem tortafélék és effélék voltak, hanem éppen, hogy a célt szolgálja, hogy összegyűljön tizenhat ember. S tizenhat embernek a nyeresége bement a WIZO-ba. Itt volt egy Zsidó Klub, volt, aki oda járt ki. Volt még külön Magyar Kaszinó. Zsidó Klub és Magyar Kaszinó -- ez volt a hivatalos neve. Azt hiszem, volt annak is zsidó tagja. De aki a Magyar Kaszinóba járt, az nem volt tagja a Zsidó Klubnak. A klubban kártyázni lehetett, volt olvasóterem, folyóiratok, zene. Volt egy külön kicsi terem, egy kicsi kóser étterem is, úgyhogy például lehetett ott vacsorázni egyszerűbb dolgokat. A kicsi étteremnek nem volt neve. De fő hangsúly a kártyán volt. A férfiak, a férjem is 'chemin de fer'-ezett -- ez egy francia

szó --, olyan, mint a rulett, de nem rulett, az is egy szerencsejáték. Akkor volt póker, az volt a fő játék. Voltak külön szeparék, kicsi szobák, ott nagy pénzben ment a játék. Akinek volt. Mi sose mentünk oda. A férjem is pókerezett, de a zsebünknek megfelelő alapon. Én is egy héten háromszor römiztem. Megvolt, hogy milyen napokon megyünk a klubba. Keddi nap, csütörtöki nap és szombat este mentünk. Kora tavasztól késő őszig mindig azt mondták, 'Nem vagy komoly, nem szeretünk?' -- mert akkor inkább sportoltam, úgyhogy akkor nem mentem rendszeresen. Szombat este igen. De kedden például nyolc órakor még világos volt, még teniszeztem mindig. De azért nem hagytak ki a partikból, visszavettek. Mikor ősz jött, visszakaptam a partimat. Ez egy olyan polgári élet volt. A teremben közösen voltunk, de a férfiak külön voltak, és nem egy terem volt. Egyszerű szoba, megfelelő négyszögletű asztalokkal, ami egy römipartinak megfelel. Volt öt-hat asztal négy-négy székkal. Ott nem volt úgy, hogy oda leülhettem fotelekbe. Ha le akartál ülni, volt egy másik nagy terem, ott voltak fotelek, volt olvasnivaló, folyóiratok. Volt olyan, hogy az asszony szeretett kártyázni, a férfi nem. És nem ült otthon, ő is szórakozott, elment, talált ott partnert, aki szintén nem egyedül volt, és megivott nyáron, nem tudom, egy üveg sört. Nem egy férfi volt ilyen. A nők közül mindegyik játszott. Ott, ahol a nő nem játszott, az otthon maradt. Ott nő nem állt lesni az urát, amíg römizik vagy kártyázik egy óráig.